GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 159. *Dumineca 2 (14) Septembre* 1884.

Braşovŭ în 1 (13) Septembre.

Aḍĭ mie, mâne ţie!

In cele din urmă trebue sĕ védă şi jupânii dela „Ellenzék,“ că róta lumei nu se opresce de dragulŭ nimĕrui şi că nu e bine ca celŭ ce se sĕmte deasupra sĕ-şĭ bată jocŭ de celŭ ce se află dedesuptŭ, căcĭ o singură întorsĕtură şi étă-lŭ şi pe elŭ rostogolŭ în josŭ.

Cine strigá mai cumplitŭ în contra Românilorŭ, cine-i descriá ca pe nisce coujuraţĭ periculoşĭ, carĭ sapă grópa statului, cine aţîţá mai tare junimea din Clujiu în contra nóstră, décă nu „Ellenzék“ cu tótă céta aderenţilorŭ lui?

Şi acum? — A fostŭ de ajunsŭ o singură întorsătură de vorbă a d-lui Tisza, spre a face pe eroii dela fóia Clujiană, sĕ se dea josŭ de pe calulŭ de bătaiă şi sĕ încépă lupta în contra reacţiunei alăturĭ cu noi: „conjuraţii,“ „agitatorii“ etc.

Erá cu neputinţă ca declaraţiunile d-lui Tisza, făcute înaintea alegĕtorilorŭ sĕi, sĕ nu facă sânge rĕu şi sĕ nu deştepte îngrijirĭ şi în oposiţiunea maghiară. Ce e dreptŭ, mĕsurile esceptionale ce le cere d-lŭ Tisza sunt îndreptate în fondŭ contra naţionalităţilorŭ nemaghiare, dér acésta nu esclude possibilitatea de a fi scărmănaţĭ şi oposiţionalii ungurĭ, carĭ mai alesŭ în timpulŭ din urmă au devenitŭ fórte incomodĭ d-lui Tisza.

Ori şi cum, suspendarea libertăţii presei lovesce, fie cătŭ de puţinŭ, şi în ḍiarele oposiţionale, şi nicĭ polonulŭ Pulszky cu tótă dialectica lui nu va puté convinge pe Ungurĭ că cuţitulŭ, pe care d-lŭ Tisza l'a făcutŭ sĕ sclipéscă la Oradea-mare, nu se póte întórce şi contra lorŭ.

Va sĕ ḍică e în jocŭ şi pielea celorŭ dela „Ellenzék,“ de aceea sĕ nu ne mirămŭ că spunŭ şi ei odată adevĕrulŭ curatŭ.

Ḍiarele d-lui Tisza strigă în gura mare că „anarchia domnesce în ţéră, anarchia de rassă, naţională, confesională şi socială“ şi că de aceea stăpânulŭ lorŭ trebue sĕ facă rĕnduială. Elŭ însuşĭ a spusŭ acésta la Oradea.

„Cine ar fi creḍutŭ şi cine ar fi visatŭ — replică „Ellenzék“ — că vomŭ ajunge vreodată sub unŭ guvernŭ „constituţionalŭ şi tare“ până la atâtŭ, ca sĕ se suspendeze libertatea pressei, a întrunirilorŭ, a adunărilorŭ şi libertatea cuvĕntului!... „Aşa a hotărîtŭ însă Tisza Kalman şi aşa se va întêmplá. Elŭ va face finitŭ anarchiei.“

„O tartufferiă ca acésta şi unŭ cinismŭ mai grosolanŭ decâtŭ celŭ ce îlŭ desfăşură ministrulŭ-preşedinte şi foile lui plătite, nu s'a pomenitŭ. Cu cea mai órbă cutezare scornescŭ că este anarchiă, numai ca sĕ pótă despoiá naţiunea de libertatea pressei şi a cuvĕntului.“

„Ei vorbescŭ, adauge „Ellenzék,“ *de anarchiă naţională, de rassă, socială şi confesională, pe când de 17 anĭ încóce póte niciodată n'a fostŭ în acéstă privinţă atâta linişte în Ungaria ca tocmai acuma.* Incai décă s'ar provocá la agitaţiunile lui Mileticĭ, la afacerile dela Thurocz-St.-Marton şi la ḍilele ce au premersŭ şi au urmatŭ procesului dela Tisza-Eszlar; décă acestŭ bravŭ, patrioticŭ şi energicŭ guvernŭ ar fi venitŭ pe timpulŭ acela cu mĕsurile lui reacţiunare: atuncĭ acelea ar fi fostŭ celŭ puţinŭ la aparinţă legitimate.

„Dér acum!“

„Sfinte Dumneḍeule, acum a vorbi de anarchiă: pentru acésta cineva trebue sĕ aibă în adevĕrŭ o neruşinare făr' de marginĭ. Dér sciţĭ D-vóstră ce este anarchiă? Sciţĭ cum au statŭ lucrurile d. e. în Anglia, când venì rĕndulu la suspendarea pe unŭ timpŭ a libertăţilorŭ publice?“

„Décă sciţĭ, nu vĕ e ruşine de a vĕ acoperí cu iesuitismulŭ unorŭ astfelŭ de frase, de a povestí de anarchiă şi de a vĕ aruncá sub pretestulŭ acesta, strigândŭ că ţéra e în primejdiă, în braţele celei mai grozave reacţiunĭ?“

„Ellenzek“ găsesce acum d'odată, că cea mai perfectă linişte domnesce de 17 anĭ în statulŭ ungarŭ. Va sĕ ḍică sunt scornitur̆ neruşinate tóte câte s'au scrisŭ şi se scriu mereu în acéstă fóiă contra Românilorŭ, că ar fi turburătorĭ, că ar voí sĕ restórne statulŭ, ş. c. l. Nicĭ măcarŭ unŭ cuvênţelŭ din aceste învinuirĭ rĕutăciόse nu este adevĕratŭ. „Elenzék“ mărturisesce acum indirectŭ propriele lui păcate. Elŭ n'a putută aflá nicĭ unŭ singurŭ faptŭ, care la aparenţă măcarŭ sĕ pótă justificá acusările înveninate, ce le-a îndreptatŭ în contra nóstră.

Au fostŭ dér o tartufferiă, unŭ cinismŭ grosolanŭ şi demonstraţiunile anti-românescĭ din Clujiu, în fruntea cărora au statŭ cei dela „Elenzék.“

Când aceştia strigau câtŭ îi luá gura în contra nóstră, nu se gândéu ei că facŭ numai trebuirile d-lui Tisza, care căutá prilegiulŭ de a ḍice, că anarchia domnesce în ţéră, ca sĕ pótă vení reacţiunea; nu se gândé că d-lŭ Tisza jucá o comediă mai mare decâtŭ ei.

Tartufferiă la unii, tartufferiă la alţii. Róta lumei se învêrtesce mereu înainte.

Aḍĭ mie, mâne ţie!

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Berlin, 13 Septemvre. — Duminecă împĕratulŭ Wilhelm plécă la întrevederea din Varşovia. Ora plecării încă nu e hotărîtă. La Berlinŭ se va întórce câtŭ mai curêndŭ. La 18 Septemvre se va duce la manevrele dela Rhin.

Skierniewice, 13 Septemvre. — Pregătirile pentru întrevederea împĕraţilorŭ s'au terminatŭ. Impĕraţii Austriei şi Germaniei vorŭ sosí Lunĭ, ér Mercurĭ se vorŭ întórce.

Neapole, 13 Septemvre. — De alaltaerĭ la 4 óre până erĭ la 4 óre au fostŭ aci 848 bolnavĭ şi 389 morţĭ de coleră. Regele a vizitatŭ erĭ spitalele. Plecarea sa e nehotărîtă.

CRONICA ḌILEI.

Maiestatea Sa plécă mâne la 9 óre séra la Sciernevice, ca sĕ se întelnéscă cu ţarulŭ Rusiei. Va fi însoţitŭ de o mică suită şi de ministrulŭ de esterne Kalnoky. Astă séră ministrulŭ preşedinte Tisza va plecá la Viena spre a raportá Maiestăţii Sale în diferite cestiunĭ.

Sĕ nu se crédă însă, că fără scirea d-lui Tisza, M. Sa n'ar fi pututŭ face unŭ pasŭ peste graniţă.

*

La întrevederea împĕraţilorŭ vorŭ luá parte, — afară de cei mai mulţĭ ministri ruşĭ — şi diplomaţĭ ruşĭ, împrejurare, ce ilustréză mai bine însemnătatea mare politică a acestui evenimentŭ. După o împărtăşire primită din Petersburgŭ, va fi faţă şi ambasadorulŭ rusŭ dela curtea din Viena, principele Lobanow-Rostowsky, care va merge la Varşovia, sĕ stea acolo câtŭ va ţiné întrevederea. Totŭ astfelŭ va merge ataşatulŭ militarŭ dela ambasada din Viena, Kaulbars. Caracteristicŭ este însĕ, ḍice »N. F. Presse«, felulŭ, în care oficiosulŭ »Norddeutsche Allg. Zeitung« ia pentru ântâia óră notiţă despre evenimentulŭ, ce se prepară de câteva sĕptĕmânĭ. Anunţândŭ călĕtoria părechei princiare, adauge că una din principalele părţĭ ale programului întrevederei suntŭ unele cestiunĭ militare, şi mai ḍice, că presenţa d-lui de Giers arată, că se va vorbí şi de cestiunĭ politice. Alteceva oficiosulŭ ḍiarŭ germanŭ nu mai spune.

*

»Pester Lloyd« compară cam în ironiă călĕtoria ţarului în Varşovia cu călĕtoria regelui Humbert în Neapole, şi ḍice că de şi agitaţiunile antimonarchice în italia suntŭ mai întinse, totuşĭ regele Humbert n'are nicĭ o témă şi caută a-şĭ câştigá popularitatea prin fapte adevĕratŭ părintescĭ, visitândŭ locurile cele mai infectate de coleră. Din contră şi ţarulŭ e îndrăsneţŭ, vrea sĕ ḍică oficiosulŭ pestanŭ, de óre ce a învitatŭ în Varşovia o mulţime de principĭ străinĭ, deşi viéţa sa e pusă totă déuna în periculŭ. Elŭ încă caută a-şĭ câştigá popularitate, dér încunjuratŭ de baionete.

Pare-ni-se că cei din Pesta nu se pré bucură de întrevederea monarchilorŭ.

*

»Times,« vorbindŭ despre întrevederea monarchilorŭ în Varşovia, ḍice că scopulŭ ei este o înţelegere comună în privinţa mĕsurilorŭ ce au sĕ se ia în contra anarchiştilorŭ, nihilistilorŭ, cu unŭ cuvêntŭ în contra partidei revoluţionare. »Times« îşĭ esprimă temerea, că o astfelŭ de înţelegere va causá multe neajunsurĭ celorŭ nevinovaţĭ, pe când pe revoluţionarii internaţionalĭ mai multŭ îi va aţîţá. Ḍiarulŭ englesŭ ḍice, că domnitorii despoţĭ nu procură nicĭ o siguranţă reală, din contră crează revoluţionarĭ.

*

»Temps« asigură că guvernulŭ francesŭ va face sĕ se respecte tractatulŭ din Tiencinŭ, distrugêndŭ fortificaţiunile chineze şi ocupândŭ pe teritoriulŭ chinesŭ diferite locurĭ ca garanţiă. Admirarulŭ Courbet a primitŭ instrucţiunĭ, sĕ lase chinesilorŭ timpŭ de gânditŭ dér sĕ ocupe insula Formosa, pe care o va inapoiá când se va încheiá pace.

CORESPONDINŢA PARTICULARA A GAZ. TRANS.

Sinaia, 12 Sept. (31 Aug.) 1884.

Domnule Redactorŭ!

Erĭ 30 Augustŭ st. v. a avutŭ locŭ aicĭ în Sinaia serbarea cea mai frumósă şi mai scumpă Românilorŭ, aceea în care juna oştire a României libere, după douĕ secule de amorţire, a doveditŭ lumii întregĭ că n'a perdutŭ nimicŭ din vitejia strămoşéscă, şi în care şi-a primitŭ botezulŭ de sânge dinaintea Plevnei, luândŭ fortăréţa Griviţa. Ce ḍi mărétă, ce frumósă amintire.

Intr'acea ḍi se serbéză în tóte bisericele din ţéră unŭ serviciu divinŭ pentru repausarea sufletelorŭ acelorŭ ce şi-au jertfitŭ viéţa pentru patriă şi au picatŭ pe câmpulŭ de onóre. In Sinaia însĕ se serbéză cu mai multă pompă, pentru că aci asistă la pomenirea vitejilorŭ sĕi resboinicĭ şi ilustrulŭ lorŭ căpitanŭ, Maiestatea Sa Carolŭ I Regele României.

Preparative se făcuseră mai din vreme cu multă activitate la baracele în care suntŭ cuartiruiţĭ soldaţii ce ţinŭ garnisóna aicĭ, şi care facŭ parte din batalionulŭ II. de vênătorĭ comandatŭ de d-lŭ Maiorŭ Ionescu. Graţiă ăstui activŭ şi energicŭ comandantŭ şi zelului depusŭ de tóte gradele şi soldaţii ăstui batalionŭ, păreţii de scândurĭ ai baracelorŭ au dispărutŭ sub straturĭ de muschĭ, bureţĭ, cocenĭ de bradŭ şi alte garniturĭ naturale de munte, carĭ prin arangiamentulŭ lorŭ representau feliurite florĭ şi figurĭ simbolice, din cele mai artistice şi mai cu gustŭ.

De cu séră sosiră cu trenulŭ acceleratŭ mai multe persóne distinse, între carĭ d-lŭ generalŭ de divisiă A. Cernatŭ, comandantulŭ Corpului alŭ II de armată, colonelŭ A. Candiano Popescu, d-lŭ M. Mitilineu, T. Văcărescu şi G. Ghica, miniştrii ai ţĕrei la Belgradŭ, Bruxela şi Atena, precum şi alte persóne importante.

A doua ḍi, adecă în ḍiua serbării, avŭ locŭ în biserica cea mare a mănăstirei Sinaia, unŭ serviciu religiosŭ de pomenire, oficiatŭ de Sf. Sa părintele Archimandritŭ Ghermano, stareţulŭ Mănăstirei, asistatŭ de unŭ impunătorŭ clerŭ, de faţă fiindŭ Majestăţile lorŭ Regele şi Regina însoţiţĭ de curtea lorŭ, D-lŭ D. Ghica Eforulŭ Spitalelorŭ civile, de care depinde astă mânăstire, persónele mai susŭ citate, doi oficerĭ superi-

orĭ prusienĭ în mare ținută, elita societății care petrece timpulŭ verei aci și unŭ publicŭ fórte numerosŭ.

După serviciulŭ divinŭ, Majestățile Lorŭ trecură pe dinaintea frontului batalionului II de vênătorĭ, care-lŭ aclamară cu mare entusiasmŭ, și apoi asistară la o defilare din cele mai perfecte, încâtŭ dobêndì aplausele oficerilorŭ Prusienĭ, despre a cărorŭ competință în ale rĕsboiulŭ, nu mai e nimicŭ de ḑisŭ.

La ora $12^1/_2$ după améḑĭ, avù locŭ într'unŭ cortŭ d'o eleganță nespusă, situatŭ în mijloculŭ baracelorŭ militare, susŭ pe platoulŭ muntelui Furnica unŭ banchetŭ splendidŭ, la care asistară Maiestățile Lorŭ și alțĭ invitațĭ în numĕrŭ de peste 50 de persóne. După primulŭ serviciu se ridicară mai multe toaste, ér după masă sĕ întinseră mai multe horĭ și danțurĭ naționale, la carĭ luà parte și Maiestatea Sa Regina cu cunoscuta Sa amabilitate. Pe la patru óre după améḑĭ, o mulțime de copii de ambe secse din tóte stările sociale veniră sĕ sĕrute mâna Reginei, și Maiestatea Sa le adresà la fie-care câte unŭ cuvêntŭ binevoitorŭ; apoi se retrase în Castelulŭ Peleșŭ, reședința de véră a Maiestăților Lorŭ.

La 8 óre séra avù locŭ o retragere cu facle în sunetulŭ musicei militare, de unŭ efectŭ de cele mai surprinḑĕtóre. Peste 500 de ostașĭ purtândŭ facle, lampióne venețiane și focurĭ bengale de diferite culorĭ, merseră urmațĭ de tótă populațiunea Sinaei la Castelŭ sĕ salute pe Maiestățile Lorŭ. Mulțimea și varietatea luminilorŭ, culorile azurii și aurii ale focului bengalŭ, plesniturile rachetelorŭ, ce se aprindéu din înălțimea Furnicei și carĭ șerpuiau printre braḑii secularĭ ca nisce bălaurĭ întraripațĭ, raḑele de lumină fosforescentă a jocurilorŭ de apă din fața Castelului și puterniculŭ ecou alŭ munțilorŭ care repetau de nenumĕrate orĭ ăstŭ sgomotŭ asurḑitorŭ alŭ rachetelorŭ și urărilorŭ nesfîrșite, dedéu acestei serbărĭ unŭ aspectŭ fantasticŭ, care multŭ timpŭ va rĕmânea întipăritŭ în memoria celorŭ ce au asistatŭ aḑĭ la serbarea dela Sinaia. Primițĭ etc. N. D. Popescu.

DISCURSULU MINISTRULUI-PREȘEDINTE TISZA.

Aducemŭ aḑĭ în întregŭ cuprinsulŭ sĕu cuvêntarea, ce-a rostit-o ministrulŭ-președinte Tisza înaintea alegĕtorilorŭ sĕi la Oradea-Mare. Părțile esențiale le vomŭ traduce din vorbă în vorbă:

Tisza arată mai întâiŭ ce l'a făcutŭ, sĕ nu visiteze pe alegĕtorii sĕi, înainte de alegere. Ḑice că judecata, de merită încredere unŭ omŭ, »care a lucratŭ atâțĭ anĭ în viéța publică și a luatŭ mai multŭ de nouĕ anĭ o posițiune așa de espusă,“ se póte face mai obiectivŭ când elŭ nu ține cuvêntărĭ de recomandare chiar înaintea pronunțării verdictului; n'a voitŭ sĕ ḑică unii »că vine sĕ corteșéscă pentru guvernŭ și partidă și sĕ țină cuvêntărĭ de corteșŭ....“ »M'am lăsatŭ de acéstă intențiune, căcĭ, încreḑêndu-mĕ cu privire la persóna mea alegĕtorilorŭ cetății aceștia și cu privire la partida alegĕtorilorŭ țĕrei întregĭ i-amŭ lăsatŭ se pronunțe sentința după bună voia lorŭ.«

Elŭ declară, că, câtă vreme e cu putință după socotéla omenéscă, va lucrá pentru manținerea păcii, pentru ca astfelŭ sĕ întrebuințeze timpulŭ pentru desvoltarea și ridicarea instituțiunilorŭ țĕrii spre binele spiritualŭ și materialŭ alŭ națiunii; și marĭ crime patriotice vorŭ comite aceia, carĭ arŭ împedecá acéstă lucrare.

»Inainte de tóte sĕ nu scăpămŭ din vedere că echilibrulŭ în financele țĕrii trebue restabilitŭ; dér și nisuința spre acestŭ scopŭ are marginile sale; o margine este, spre a se ajunge mai iute acestŭ scopŭ, că ar trebuí sĕ se impună locuitorilorŭ dărĭ peste mĕsură de grele; a doua margine constă în economiă. In privința economiei putemŭ merge așa de departe, încâtŭ sĕ renunțămŭ la multe lucrurĭ bune, recunoscute ca folositóre; dér nu putemŭ merge așa departe, încâtŭ sĕ se tăgăduiască spiritulŭ, care pretinde necondiționatŭ desvoltarea spirituală și materială a țĕrii. E adevĕratŭ că prin introducerea de dărĭ pré de totŭ grele și prin economiă, echilibrulŭ în financele unui statŭ se póte restabilí; acésta însĕ n'ar puté durá, căcĭ echilibrulŭ în finance numai atuncĭ se póte restabilí durabilŭ, când bunăstarea materială a națiunei va face posibilŭ, ca locuitorii sĕ supórte mai ușorŭ dările mai marĭ necesare. (Aplause vii).«

Tisza găsesce de lipsă »zelósă activitate și progresŭ în tóte ramurile vieței de statŭ,« esprimă convingerea că la astă activitate trebue sĕ fie conduși de »direcția liberală moderată,« căcĭ nu trebue sĕ uitămŭ, că ea a făcutŭ o națiune din popórele Ungariei și că acésta contopire a păstratŭ esistența Ungariei. (Vii aplause). »Direcțiunea liberală“ — după părerea mea — »nicĭ unŭ Ungurŭ nu o póte părăsí.« (Vii aprobărĭ, aplause).

»După cum, după convingerea mea, suntemŭ datorĭ, cinstițĭ alegĕtorĭ, sĕ lucrămŭ în tóte direcțiunile pentru desvoltarea instituțiunilorŭ, ce-amŭ amintitŭ, și pentru ridicarea bunei stări materiale și spirituale, așa este de lipsă, se folosimŭ acéstă vreme, și pentru înlăturarea și stêrpirea relelorŭ, cari se ivescŭ chiar în țĕră pe terenulŭ trebilorŭ nóstre interne.“

»Este superfluŭ a mai pomení, că și astăḑĭ mai esistă în Ungaria — ca și înainte — o agitațiune pentru turburarea bunei ințelegerĭ dintre feluritele rasse ce trăescŭ în acéstă patriă. Acéstă agitațiune atacă în cuvêntărĭ și uneorĭ pe calea presei temeliile, ba chiar și esistența statului ungarŭ; uneorĭ agitațiunea nu este așa de îndrăsnéță, cĭ caută pe căi ascunse, sĕ'șĭ ajungă scopulŭ sĕu prin ațîțarea urei de rassă.

»Cu acéstă agitațiune s'au unitŭ în vremile mai nouĕ, după cum scimŭ cu toții, altă agitațiune: ațîțarea împotriva confesiunilorŭ aflătóre în acéstă patria și mai cu sémă împotriva uneia din ele, împotriva concetățenilorŭ noștri israelițĭ și a treia, agitațiunea importată din străinătate, care are de scopŭ turburarea ințelegerei între diferitele clase ale societății, ba mai are de scopŭ, sĕ se nască dușmănirea între ele și prin acésta sĕ se sgudue temelia statului însușĭ și a societății. (Așa este).

»După convingerea mea statulŭ ungarŭ este destul de puternicŭ, spre a înăbușí aceste agitațiunĭ acolo, unde urmările lorŭ se arată deja în fapte, dar de o parte nu potŭ tăgădui — ar fi o contraḑicere cu sentimentulŭ meu de dreptate — că aceia, carĭ n'au lucratŭ din propriulŭ lorŭ îndemnŭ, ci au fostŭ sedușĭ după cum s'a întêmplatŭ acésta și păná acum în mică mĕsură, au trebuitŭ sĕ o plătéscă parte cu viéța, parte cu libertatea lorŭ, în vreme ce aceia, cari au fostŭ pricina acestei întêmplărĭ, îșĭ continuă nepedepsițĭ lucrarea lorŭ (Strigărĭ vii: „Așa este“), afară de aceea nu se póte lăsá neobservatŭ, că, déca se vorŭ continuá nepedepsite astfeliu de agitărĭ, că décă acéstă otravă sĕ póte împrăștia fără pedépsă, însfîrșitŭ se va molipsí și morala claselorŭ de cetățenĭ mai puținŭ cultivate și mai puținŭ ințelegătóre de astfeliu de cestiunĭ, de unde póte sĕ se nască apoi seriόse primejdii pentru statulŭ ungarŭ. (Așa este!)

»Onorați alegĕtorĭ! Sfătuindu-mĕ cu istoria, găsescŭ, că în multe state libere libertatea și de fórte multe orĭ chiar și statulŭ a fostŭ amenințatŭ, și libertatea adeseorĭ sdrobită prin eceea, că persónele carĭ guvernau cu o constituțiune liberală, nu au voitŭ sĕ ia mĕsurĭ mai aspre nicĭ atuncĭ, când vedéu deja că unii abusândŭ de libertate, lucrau pentru înmormêntarea ei însă-șĭ și pentru nimicirea statului. Dar istoria mĭ-arată și altceva și voiescŭ sĕ luminezŭ și a doua parte a tabloului. S'a întêmplatŭ, că persóne, cărorŭ s'a încredutŭ guvernarea acestui statŭ liberŭ și carĭ numai fórte cu anevoe s'au pututŭ împrietenì cu instituțiunile libertății au folositŭ mișcărĭ, cum sunt cele de față, pentru a pune în lanțurĭ libertatea.«

»Credŭ, stimațĭ alegétorĭ, că noi nu putemŭ cădé în greșelele amintíte nicĭ îngăduí, ca cineva se facă încercărĭ cu dênsele în Ungaria. (Aprobărĭ). Credŭ, că décă se ivescŭ în adevĕrŭ órecarĭ agitațiunĭ primejdióse și décă obicinuitele mijlóce nu mai ajungŭ liberelorŭ state, se paraliseze și se înfrêneze acele agitărĭ, numai așa s'ar puté procede — fără a periclitá libertatea, — că libera esprimare a părerilorŭ sĕ se lase neatinsă chiar în rătăcirile și abaterile lorŭ și și în altă privire sĕ se dea guvernului pe timpŭ scurtŭ putere strictŭ țĕrmurită, sĕ curețe relele esistente. (Aplause prelungite).

»In acestŭ chipŭ se potŭ înlăturá primejdiile, domnii mei, fără sĕ se pericliteze însă-șĭ libertatea. De nu ne vomŭ silí sĕ le înlăturămŭ, atuncĭ ele potŭ deveni prin acésta mai marĭ, încâtŭ în sfirșitŭ se póte turburá ordinea, fără de care statele constituționale nu potŭ esistá și astfelŭ póte atrage în tabĕra dușmanilorŭ libertății chiar și pe pretinii libertății, deși numai pentru câtva timpŭ, după cum dovedescŭ nenumĕrate casurĭ. (Vii aplause.) Eu sum deplinŭ încredințatŭ, că este necesarŭ, sĕ se dea guvernului o astfelŭ de putere bine definită și pe unŭ timpŭ anumitŭ și de mai înainte declarŭ, că eu sum aplecatŭ a votá o astfelŭ de putere fiecărui guvernŭ, care ar vení în loculŭ meu și de care aș fi convinsŭ, că și-ar esercitá puterea acésta precum și oríce putere esclusivŭ numai în interesulŭ statului ungarŭ. (Aplause furtunóse).

„N'așŭ voi sĕ fiu neînțelesŭ, séu mai bine greșitŭ interpretatŭ, când accentuezŭ astfelŭ interesele statului ungarŭ; nu mi-ar plăcea, sĕ tragă cineva din cele ḑise conclusiunea, că eu socotescŭ pe locuitorii nemaghiarĭ ai Ungariei în generalŭ și în marea lorŭ maioritate de patriotĭ rĕi. Facŭ acésta totŭ așa de puținŭ, pecâtŭ de puținŭ dorescŭ maghiarisarea prin forță a raselorŭ, ce locuescŭ în Ungaria, séu înstrăinarea lorŭ de propria lorŭ naționalitate. Întáia împrejurare nu o potŭ crede, căcĭ noi toțĭ amŭ pututŭ vedé, că în acéstă patriă nu se află nicĭ o naționalitate, care în partea ei cea mai mare, ținêndŭ la propria sa naționalitate, sĕ nu țină cu credință și la statulŭ ungarŭ. (Așa este!). Dar chiar de aceea trebue sĕ stăruimŭ în acéstă posițiune și sĕ nu îngăduìmŭ sĕ se infecteze patrioticele naționalitățĭ prin rĕutatea unora. Câtŭ privesce maghiarisarea forțată hotărîtŭ trebue sĕ protestezŭ eu însu'mĭ, căcĭ ar fi în contraḑicere cu trecutulŭ liberei Ungarie, când s'ar procede cu puterea în contra cetățenilorŭ nemaghiarĭ, ce locuescŭ aicĭ. (Așa este).

„Dorescŭ și credŭ, celŭ puținŭ sunt convinsŭ, că fiecare fiu alŭ ecestei patrie fără de restrîngerea libertății sale, póte sĕ rĕmână credinciosŭ rassei sale și sĕ cultive și sĕ desvólte cultura în sênulŭ naționalității sale. Nu pretindŭ mai multŭ; dar acésta, credŭ, că se póte pretinde dela fie-care fiu alŭ acestei patrii — și cea mai mare parte o face de bună voie — sĕ véḑă, că se póte consacrá ca orĭ care altŭ cetățénŭ, fără nicĭ o restrêngere libertății, ce o are dela statulŭ ungarŭ — și că nimicŭ nu póte promová cu așa succesŭ libera desvoltare a naționalității sale, decâtŭ décă elŭ contribue din tóte puterile la susținerea statului ungarŭ.« (Aplause și strigŭte de aprobare sgomotóse și lungĭ) (Va urma.)

REVISTA ḐIARELORU MAGHIARE.

Foile maghiare fără deosebire se ocupă de discursulŭ ce l'a pronunțatŭ ministrulŭ-președinte Tisza la Oradea mare.

»Nemzet« ḑice, că este o norocire, că în împrejurările actuale se află în fruntea guvernului ungurescŭ unŭ omŭ ca Tisza, care iubesce așa de multŭ libertatea, în câtŭ se mulțămesce cu așa de puținŭ. (Puținŭ lucru este suspendarea libertății pressei și întroducerea micei stărĭ de asediu? Red. „G. Trans.«)

In »Pesti Hirlap« Polonulŭ Pulszky îșĭ esprimă bucuria, că d-lŭ Tisza se declară de aderentŭ alŭ principielorŭ liberale. (Ce fericire!) Mai grea este posițiunea față cu anunțatele mĕsurĭ în contra pressei. Adevĕratŭ că juriulŭ în Ungaria n'a corespunsŭ așteptărilorŭ ce s'au pusŭ întrênsulŭ; elŭ a apĕratŭ mai multŭ decâtŭ a pedepsitŭ escesele de pressă. In principiu nu se va opune nimenĭ (!) unei asemenĭ suspensiunĭ provisorice a juriului. La detailurĭ trebue sĕ se observe cea mai mare precauțiune, de aicĭ depinde totulŭ.

Altfelŭ vorbesce „Pesti Naplo.« Elŭ vede în discursulŭ d-lui Tisza numai estractulŭ acelorŭ promisiuuĭ, ce le-a făcutŭ d-lŭ Tisza la întrevederea dela Ischl. Urmărirea pressei nu se mai póte aḑĭ justificá cu antisemitismulŭ, căcĭ la dincontră trebuia sĕ se încépă cu multŭ mai înainte și anarchiștĭ nu esistă în Ungaria. Discursulŭ d-lui Tisza e cu totulŭ reacțiunarŭ și nicĭ odată n'ar fi cutezatŭ unŭ ministru conservativŭ a pășí în publicŭ c'unŭ asemenea discursŭ. Acum se va vedé cine va apĕrá în Ungaria principiele dela 1848 în contra d-lui Tisza și a partidei sale.

»Egyetértés« ḑice, că discursulŭ e reacțiunarŭ, că e secŭ și măiestritŭ și nu cuprinde nicĭ o ideiă sănătósă.

»Budapesti Hirlap« vede în discursulŭ d-lui Tisza vestirea statului polițienescŭ îmbrăcatŭ în haină constituțională, dér liberalísmulŭ precautŭ proclamatŭ de d-lŭ Tisza nu va isbutí cu mĕsurile escepționale spre a sugrumá agitațiunile sociale și anarchiste.

SCIRI MERUNTE.

Duminecă a fostŭ deschiderea solemnă a universitățeí din Clușŭ prin o vorbire mai scurtă a fostului rectorŭ Abt și alta a noului rectorŭ Csiki.

—0—

Grofulŭ Ludovicŭ Tisza a fostŭ în ḑilele trecute în Sân-Martinŭ sĕ-șĭ depună mandatulŭ datŭ de alegĕtorii de acolo, păstrându-șĭ mandatulŭ datŭ de cei de la Seghedinŭ. De urmașŭ alŭ lui se numește Kemenyi, fostulŭ vice-președinte alŭ camerei. Oposiția moderată pune de candidatŭ pe A. Kispal, amploiatŭ comitatensŭ.

—0—

S'a deschisŭ pe sama ministerului cultelorŭ și instrucțiunei publice din Bucurescĭ unŭ creditŭ suplimentarŭ de lei 2,000, cu care sĕ se cumpere caete de caligrafiă și cărțĭ didactiee, spre a se distribuí la elevii cei mai săracĭ.

—0—

»Românulŭ« spune, că pe ḑiua de 7 Septemvre se așteptă în Bucurescĭ unŭ transportŭ de 280 de cai pentru regimentele 3 și 10 de călărașĭ. Totŭ asemenea trebue sĕ soséscă ḑilele acestea și unŭ altŭ transportŭ de 86 de cai pentru regimentulŭ alŭ 3-lea de călărașĭ.

—0—

»Le Pays“ ne spune că, mai mulțĭ din scriitorii noștrii cei mai distinșĭ și-au trimisŭ deja manuscrisele pentru a ilustrá serbarea centenarului lui Horia. Nu ne îndoimŭ observă »Telegratulŭ,« că și ceilalțĭ scriitorĭ românĭ, carĭ ținŭ cu distincțiă pénă în mână, se vorŭ grăbí a face acelașŭ lucru.

—0—

Marțĭ diminéța au plecatŭ din Iașĭ, ḑice Curierulŭ Balasanŭ, la America 13 Israelițĭ.

Mereu numai înainte!

—0—

»Românulŭ scrie: Domnișóra Carlota Leria, simpatica și talentata nóstră compatriótă, în urma unei triumfale stagiunĭ artistice la Londra, se află astăḑĭ în sînulŭ familiei sale lângă Iașĭ, la villa Urechíă. Ni se spune că în curêndŭ d-șóra Leria va merge la Sinaía pentru a presentá omagiele sale M. S. Reginei nóstre. In luna lui Noemvre, va da, ḑică-se, unŭ concertŭ la Galațĭ. In urmă, d-șóra Leria se va reîntórce la Londra pentru a cântá în concertele spirituale, atatŭ de plăcute Englesilorŭ, celebrele oratorii ale lui Haendelŭ.

—0—

Foile din Berlinŭ anunță, că armata prusiană, saxonă și virtembergiană se va spori. Bugetulŭ imperiului se va mărí decĭ cu unŭ milionŭ — »o sporire mai moderată pentru începutŭ.«

—0—

Ministrulŭ ungurescŭ de interne publică în fóia oficială o instrucțiune, prin care face municipiile atente la natura colerei asiatice precum și la mĕsurile, ce trebue sĕ ia în casulŭ când s'ar iví colera.

—0—

La sfêrșitulŭ lunei Augustŭ 1884 datoria statulu ungarŭ a fostŭ de 411,998,591 fl., și 50 cr. — D. Tisza totŭ mai nădăjduesce în restabilirea echilibrului în finance!

—0—

Pictorulŭ Nicolae Marișescu, încarceratŭ la Biserica-Albă pentru falșificărĭ de banĭ, a zugrăvitŭ după niște figurĭ de lemnŭ tăiate de Munkácsi, tabloulŭ: „Cristosŭ înaintea lui Pilatŭ.“ »Pester Lloyd« ḑice, că »interesantulŭ tablou dovedeșce, în întréga sa esecutare, unŭ talentŭ eminentŭ.«

IMORMÊNTAREA GENERALULUI DAVILA.

Ordinea în care s'a făcutŭ înmormântarea este acésta:

La 3 óre cortegiulŭ plecà în ordinea următóre: unŭ escadronŭ de gendarmĭ; micii dorobanțĭ cu puscile lorŭ; scólele primare; societatea învĕțăturei poporului

românŭ; scóla normală; liceulŭ Sf. Sava; trăsura cu P. S. S. Vicarulŭ Mitropolitului; musica dorobanţilorŭ; oficierii corpului sanitarŭ purtândŭ perne cu decoraţiunile rĕposatului; carulŭ funebru trasŭ de 6 caĭ; cei doui fii ai generalului Davila; generalulŭ Creţénu şi maiorulŭ Negelŭ; familia şi amicii; delegaţiunea coloniei franceze; copilele de la Asilulŭ Elena Dómna în doliu; trăsura regală; trăsura rĕposatului; calulŭ de călăriă alŭ generalului Davila; generalulŭ Radovicĭ, comandantulŭ trupelorŭ; musica regimentului I-iu de liniă; unŭ batalionŭ din regimentulŭ I-iu de liniă; unŭ batalionŭ din regimentulŭ IV de liniă; o bateriă de artileriă, comandată de d. căpitanŭ Mavrocordatŭ; noulŭ regimentŭ de roşiorĭ; trăsurile particulare; o companiă de gendarmĭ; cordónele carului erau ţinute pe rêndŭ de domnii S. Mihălescu generalulŭ Teodori, dr. Severinŭ, dr. Racoviceanu, I. Câmpineanu, Hajdĕu, Gr. Tocilescu, Zalomit, etc.

Printre asistenţĭ erau: Contele Diesbach, secretarulŭ ministrului penipotenţiarŭ alŭ Franciei; căpitanŭ Schneider; contele Tornieli, ministrulŭ plenipotenţiarŭ alŭ Italiei.

In momentulŭ când vecĭnica pomenire erá pronunţată de preotŭ, o mişcare se face printre copilele Asilului, una din ele, d-ra Paulina Săgărceanu timidă, plânsă, cu lacrămile în ochĭ şi vocea înecată de suspine, se apropiă de cosciugŭ şi recită o poesiă, ecou alŭ suferinţelorŭ sale. Direcţiunea sa, expresiunea de durere cu care reciteză fie-care versŭ, produce asupra tuturorŭ şi mai alesŭ asupra orfanelorŭ sfăşietóre emoţiunĭ. Decă unŭ momentŭ repausatulŭ ar fi pututŭ vedea atâta durere şi atâtea lacrămĭ, inima sa ar fi găsitŭ în acele momente recompensa ce omulŭ de bine în totŭdeuna culege în urma sa, eternă recunoscinţă şi amintire neştersă.

Eată acea poesie:

O! iată înc'o lovire a sórtei neîndurată,
Ce e mai durerósă decâtŭ durerea chiar!
Căcĭ pierderea e mare şi totulŭ ne arată,
Că lacrămĭ şi suspine sunt tóte în zadarŭ!

Dar... plângemŭ, noi orfanii, şi plânge totŭ sêrmanulŭ,
Din pieptulŭ nostru ese suspinŭ sfăşiitorŭ.
In calea'ne de lacrămĭ *durerea* ne e limanulŭ,
Căcĭ amŭ perdutŭ... pe cine!? »*P'unŭ tată iubitorŭ*!«

Sĕ plângemŭ toţĭ orfanii ce 'n diminéţa vieţei,
Lipsiţĭ de rada caldă a sórelui iubitŭ,
Vomŭ îngheţá 'n durere, la vêntulŭ disperărei
Gemândŭ „*avut'amŭ sóre... dar... a apusŭ subitŭ*.«

O! bunŭ, iubitŭ părinte! Privesce, laşĭ în urmă-ţĭ
Copii orfanĭ de tată cu sufletulŭ în dorŭ,
Sĕrmanĭ, ce mângăere găséu orĭ când în sînu-ţĭ
Ş'o ţéră ce te plânge cu 'ntregulŭ ei poporŭ!

In cerŭ unde vei merge, în înalta'ţĭ locuinţă,
Vei regăsi pe mama ce multŭ noi amŭ iubitŭ;
Cu dênsa, scumpŭ părinte, formaţĭ o *providenţă*
Şi conduce'ţĭ în viaţă p'orfanulŭ părasitŭ!

Iar tu, trist'adunare! Şi voi, surorĭ iubite,
Sĕ 'i dicemŭ adĭ »*adio*« lângă mormêntulŭ sĕu,
Şi ridicândŭ la cerurĭ privirĭ îndurerate
Şoptiţĭ: »*Dórmă în pace! Sĕ'lŭ erte Dumnedeu!*

CORESPONDENŢA NOSTRA DIN COMITATE.

Impresiunĭ învĕţătoresci.

Alba-Iulia, 5 Septemvre 1884.

Sătulŭ de viéţa sgomotósă dela oraşe, m'amŭ decisŭ a petrece unŭ anŭ şi la vre-unŭ satŭ óre care şi încă în calitate de învĕţătorŭ. Avémŭ sĕ mĕ depărtezŭ din loculŭ meu natalŭ, într'o comună p'a cărei pămêntŭ încă nu-mĭ călcase piciorulŭ, dér după descrierĭ mi-o imaginamŭ fórte frumósă. Plecaiu la Deva, de unde avémŭ sĕ-mĭ continuezŭ drumulŭ în trăsură. Aicĭ oprindu-mĕ scurtŭ timpŭ, abia putuiu respirá aerulŭ coruptŭ ce domnesce în acestŭ cuibŭ alŭ şovinismului maghiarŭ. Fisionomiile întunecate şi semeţe ale Don Quişoţilorŭ, murdăria şi disordinea numai impresiune bun nu-ţĭ făcea. Devenindŭ impacientŭ mi-am şi urmatŭ drumulŭ mai departe. Luptându-mĕ cu mii de cugete îndreptate spre viitorulŭ multŭ cercatei nóstre naţiunĭ, reflectândŭ în inima mea şi la trista nóstră situaţiă din presentŭ, percurseiu unŭ drumŭ lungŭ, când mi-se spuse din partea viziţiului că ne apropiemŭ de loculŭ designatŭ. Vr'o patru sate române lăsarămŭ la spate, anume: Şoimuşulŭ, Băltiana, Bârsĕulŭ şi Certeşulŭ, care de care mai misere. Bisericele şi scólele din aceste comune numai bisericĭ şi scóle nu se potŭ numí, aflându-se în o stare fórte primitivă. Unŭ semnŭ fórte veditŭ despre îngrijirea părintescului guvernŭ pentru cultura popórelorŭ conlocuitóre şi în specialŭ a poporului românŭ, care dă statului, şi în banĭ şi în ómenĭ, contingentulŭ celŭ mai însĕmnatŭ.

Sórele trecuse de médădi, cândŭ obositŭ de drumŭ putuiu observá într'o cotitură, la pólele unorŭ munţĭ stêncoşĭ opidulŭ în care avém se descindŭ. Acesta erá Hondolulŭ. Indată la sosire avuiu întrare în ospitala casă a Reverend. d. V. R. unde am fostŭ primitŭ cu multă bunăvoinţă. După câteva dile de petrecere, am cercetatŭ scóla română, care dêu, din causa odăilorŭ întunecóse şi micĭ nu e pré corespundĕtóre. Pre câtŭ de necorespundĕtóre e scóla, pre atâtŭ de frumósă, curată şi bine grijită este biserica. Venindŭ în atingere cu poporulŭ românŭ din acestŭ locŭ, mi-amŭ datŭ tótă nĕzuinţa a-lŭ cunósce din tóte punctele de vedere. Deşi ómenii de aicĭ suntŭ de unŭ fisicŭ puternicŭ înalţĭ, voinicĭ, dér suntŭ lipsiţĭ de colórea feţei, care caracteriséză pe ómenii sănătoşĭ. Cercetândŭ de unde le provine palidalitatea feţei, am aflatŭ că, ca muncitorĭ în mine, îşĭ petrecŭ mai tótă viéţa sub pămêntŭ. Natura lipsindu-i de privilegiulŭ de a avé locurĭ de aratŭ, uniculŭ mijlocŭ alŭ subsistinţei sĕrmanului românŭ, spre asigurarea subsistinţei, suntŭ siliţĭ a muncí în minele de aurŭ dela Sĕcărêmbŭ, pentru o plată fórte neînsĕmnată. Hondolulŭ numeră la vr'o 1500 suflete; afară de vr'o câteva familii germâne şi maghiare, este unŭ opidŭ curatŭ românescŭ. Portulŭ diferă multŭ de alŭ locuitorilorŭ de pela ţéră şi din giurulŭ Mureşului, fiindŭ acomodatŭ climei rĕcoróse dela munte. Femeile, de asemenea bine făcute şi muncitóre, pórtă fuste (rochii) de o colóre roşiă séu galbenă. Atâtŭ femeile câtŭ şi bărbaţii suntŭ fórte viguroşĭ şi răbdurii.

Abstragêndŭ dela însuşirile bune, trebue sĕ constatezŭ că sufere de bóla ignoranţei. Cultivarea şi luminarea Românilorŭ din aceste părţĭ este fórte neglesă şi părăsită. Şi în acésta privinţă ar fi de doritŭ sĕ se facă paşĭ mai serioşĭ, şi cei chemaţĭ sĕ-şĭ dea năsuinţă a-lŭ câştigá pentru şcólă. Inteliginţa română din acestŭ opidŭ este representată numai prin patru familii, din carĭ una I. se geneză a se ţiné de română.

Afară de biserica şi şcóla română în acestŭ opidŭ mai esistă şi o biserică şi şcólă romano-cat. In decursulŭ întreţinerii mele aicĭ, amŭ avutŭ ocasiune a face cunoscinţă cu representantulŭ acelei şcolĭ şi totŭ odată preotulŭ credincioşilorŭ confesiunei româno-cat. Din convenirile avute precum şi din tendinţele urmărite, amŭ ajunsŭ în trista posiţiune a mĕ convinge, că sub masca blândeţei evangelice în interiorulŭ acestui omŭ clocotescŭ sentimentele cele mai duşmănóse nemului român. Despre acestŭ individŭ aşŭ avea fórte multe de scrisŭ, dér mé mărginescŭ numai a aminti, că acestŭ româno-fagŭ, după dorinţa şi placulŭ şefului şoviniştilorŭ din Deva, în legătură încă cu vr'o doi — trei mamelucĭ, între carĭ figuréză şi volnicosulŭ notarŭ, Românŭ renegatŭ, au primitŭ marea problemă d'a face sĕ triumfeze idea statului maghiar în acestŭ opidŭ, cercândŭ a strînge în peptulŭ generaţiuuei române orĭ ce sentimentŭ naţionalŭ, îndopândŭ pe elevii românĭ cu dulcii terminĭ de: »terek,« »dörög,« »nyoktok« ai limbei maghiare. Sciu positivŭ că acestŭ mamelucŭ, în urma mai multorŭ provocărĭ de a-şĭ trimite elevii românĭ la cercetarea órelorŭ de religiă, sub diferite preteste i-a reţinutŭ, propunêndu-le religia în limba maghiară, în modŭ secretŭ. Mi-ar plăcea sĕ sciu că şi în anulŭ viitorŭ, catecheţii confesiunei nóstre vorŭ stá nepăsătorĭ într'o cestiune atâtŭ de vitală ca în acestŭ anŭ!!? Esperienţa ne învéţă că rĕulŭ ia dimensiunĭ cu atâtŭ mai marĭ, cu câtŭ nu află resistinţă, şi Românulŭ de multe orĭ pré lăsătorŭ, în locŭ de a-lŭ împedecá, stă discretŭ. Unŭ singurŭ esemplu ne póte convinge în privinţa acésta, aducêndŭ causa din Hărău pré bine cunoscută în publicistică, unde notarulŭ permiţêndu-şĭ dreptulŭ de îngerare în afacerile şcólei a produsŭ relele cele mai marĭ, a datŭ ansă la unŭ şirŭ neîntreruptŭ de investigaţiunĭ şi conflicte. Frăţietatea între Românĭ şi Maghiarĭ e cu neputinţă, deórece aceştĭ din urmă, orbiţĭ de patima urei, nu arată nicĭ cea mai mică bunăvoinţă, în causele nóstre cele mai principale precum e şi şi şcóla. Ba celŭ puţinŭ, decă nu ne dau mâna de ajutorŭ, sĕ rĕmână neutri şi sĕ nu ne împedice la totŭ pasulŭ.

Şi decă causele nóstre scolare şi bisericescĭ, în comitatulŭ Huniădórei, locuitŭ în maioritate de Românĭ, stau atâtŭ de miserabilŭ, cine este de vină? Fără multe objecţiunĭ, potemŭ scí că numai stăpâni dilei, cărora bună-starea şi luminarea Românului le este unŭ ghimpe în ochĭ.

După aprópe unŭ anŭ de întreţinere în Hondolŭ, unde amŭ speratŭ a scăpá de priveliştea multelorŭ nedreptăţĭ şi ticăloşii, m'amŭ convinsŭ că şi aerulŭ din codrii este infectatŭ de periculoşii baccilĭ ai maghiarisării, m'amŭ convinsŭ că lupta de esterminare este pornită în contra nemului nostru în tóte părţile, m'amŭ convinsŭ că şovinismulŭ maghiarŭ nu mai cunósce nicĭ lege nicĭ Dumnedeu, ci svîrcolindu-se în abisulŭ (creatŭ prin ei) în care au ajunsŭ prin fanatismulŭ lorŭ, cércă a nimicí şi pe celelalte popóre.

In faţa epidemiei de care sunt cuprinşĭ toţĭ fără osebire, trebue sĕ fimŭ neadormiţĭ, sĕ luptămŭ cu zelŭ şi energiă păstrându-ne dulcea nóstră limbă în starea ei curată. Acésta o vomŭ ajunge mai sigurŭ, décă ne vomŭ concentra tóte puterile asupra poporului românŭ luminându'lŭ şi ridicându'lŭ pe unŭ gradŭ mai demnŭ de numele ce'lŭ pórtă.

Luptătorulŭ.

DIVERSE.

Omorŭ îngrozitorŭ. — Citimŭ în »Curierulŭ Rîmnicului«: In calea Cuza-Vodă (Rêmniculŭ-Sĕratŭ), numită şi gura Vadului, care conduce la bariera Focşanilorŭ, locuiá unŭ brutarŭ numitŭ Gheorghe Iónŭ cu femeia sa Sultana; casa e aşedată cu faţa la stradă, ér fundulŭ curţei vine la pólele unui délŭ. Acéstă casă în nóptea de Sâmbĕtă spre Duminecă (25—26 Augustŭ) a fostŭ teatrulŭ unui îndoitŭ asasinatŭ, care a alarmatŭ tótă populaţiunea oraşului. Victimele sunt brutarulŭ Gheorghe Iónŭ, greccŭ de origine; şi femeia sa Sultana; asasinii până acum nu se cunoscŭ. — Faptulŭ s'a descoperitŭ abia Duminecă cam pela órele $7^{1}/_{2}$ séra. Brutarulŭ George Iónŭ făcea mai cu sémă unŭ comerciu ambulantŭ, vindea pâne prin sate, — decĭ faptulŭ c'a fostŭ prăvălia închisă Duminecă, n'a pututŭ sĕ deştepte bănuelile vecinilorŭ. Către séră însĕ, unŭ vecinŭ alŭ victimelorŭ observà că căruţa lui George este în curte şi negreşitŭ îşĭ dise, deórece căruţa e în curte, Gheorghe nu póte sĕ fi plecatŭ; mai aude atuncĭ şi calulŭ nechedêndŭ — negreşitŭ de fóme şi sete; — acestŭ incidentŭ îi întăresce încă bănuéla, că trebue sĕ se fi întêmplatŭ ceva. Impinsŭ de curiositate, întră în curte, care erá deschisă, vede uşa din dosŭ a casei că e asemenea deschisă, pĕtrunde în casă şi într'o odăiţă dela stânga descopere cadavrele lui Gheorghe şi alŭ femeei. Se anunţă poliţia, vine procurorulŭ, doctorulŭ judeţului şi toţĭ rĕmânŭ uimiţĭ de spaimă înaintea sinistrului tablou ce li-se înfăţişéză. In mijloculŭ casei cu capulŭ pe uşă, zace culcatŭ pe spate, îmbrăcatŭ numai cu o cămaşă scurtă nenorocitnlŭ Gheorghe, avêndŭ gâtlejulŭ tăiatŭ gróznicŭ, încâtŭ tăietura pare a fi de toporŭ şi împunsŭ de mai multe loviturĭ de cuţitŭ în capŭ. Femeea e în patŭ pe jumĕtate acoperită cu plapoma, capulŭ spre marginea patului, gâtulŭ presintă o tăietură mai mare ca la bărbatŭ, se vĕdŭ plămânii, degetele dela o mână suntŭ pĕtrunse de cuţitŭ, pe figura ei e întipărită o energiă sĕlbatică. — Pe o masă suntŭ trei pahare de vinŭ. Până în acestŭ momentŭ nu s'a găsitŭ nicĭ o urmă, care sĕ conducă la descoperirea asasinilorŭ.

Arderea unui cadavru. — Persónele de la băile din Etretatŭ avù ocasiunea a asistá la o scenă, care nu s'a mai întêmplatŭ nicĭ odată pe acolo, adecă arderea cadavrului unui bogatŭ Rajah. Mortulŭ indianŭ, Abusahib Koandernao, anume lăsà în anulŭ trecutŭ şesurile patriei sale de la Ganges spre a-şĭ vindecá în Europa gâtulŭ sĕu înflamatŭ. Speriatŭ de coleră, părăsì Nizza şi Abusahib Koandernao plecà spre nord la băile din Etretatŭ. Dar sănĕtatea lui slăbindu-se din ce în ce, indianulŭ nababŭ după puţine dile murì. Servitorii sĕi se pregătiră a'i face ceremoniile cuvenite, şi pentru acésta cerură voiă primarului, care la ciudata cerere ce i se făcù fù pusŭ într'o posiţiune critică. După rĕsfoirea a mai multorŭ cărţĭ de lege, telegrafà prefecturilorŭ. »Amŭ datŭ voiă la arderea cadavrului unui Rajah; până la altŭ ordinŭ nu făcŭ nicĭ o pedecă.« Indianii stropiră cu apă din Ganges cadavrulŭ şi ilŭ îmbalsamară. In nóptea de 1 Septemvre s'a aşedatŭ pe o înălţime a cóstei unŭ rugŭ de patru metri unsŭ cu petroleu, ér cadavrulŭ învĕlitŭ în cearşafŭ s'a aşedatŭ pe rugŭ, acoperindu-se cu lemne. Rugulŭ fù aprinsŭ din vêrfŭ şi în puţine minute se înălţà către cerŭ unŭ fumŭ fórte mare. Până la sése óre rugulŭ ardea. După douĕ óre sosì o telegramă a prefecturei, ca sĕ se opréscă arderea. Acéstă nu se mai putea face şi ceremonia continuà mai departe. Cenuşa fù împărţită în trei părţĭ, dintre carĭ o parte fù aruncată în mare, a doua lăsată în aerŭ şi a treia fù conservată într'o urnă. Visitatorii băilorŭ se grăbiră cu toţii sĕ viă la arderea cadavrului şi sĕ fie de faţă şi la jertfirea de viă a vĕduvei acestui Rajah, pentru că aşa prescrie religia indiană. Ea însĕ n'a venitŭ.

Insciinţare.

Subscrisulŭ comitetŭ aduce la cunoscinţă On. publicŭ românŭ, cumcă în Braşovŭ se află pentru copii, carĭ voescŭ a se aplicá la meserii, locurĭ vacante la mai mulţĭ măestri, precumŭ: cismarĭ, papucarĭ, cojocarĭ, covrigarĭ, croitorĭ, rotarĭ, faurĭ, lăcătuşĭ, şelarĭ, mĕsarĭ şi alţĭ diferiţĭ măestrii.

Condiţiunile suntŭ: Copii sĕ fie de 13—15 anĭ, sĕ scíe cetí şi scrie, sĕ săvêrşéscă 4 anĭ ca învĕţăcei, în aceştĭ 4 anĭ părinţii sĕ le dea hainele de lipsă.

Părinţii séu tutorii copiilorŭ sĕ se adresese la subscrisulŭ Comitetŭ în Braşovŭ.

Braşovŭ, în 30 Augustŭ 1884.

Comitetulŭ Asociaţiunii pentru sprijinirea învĕţăceilorŭ şi sodalilorŭ românĭ meseriaşĭ în Braşovŭ.

Vasilie Sfetea, preşed. — Dr. Ioanŭ Bozoceanu, secret.

Indreptare. In numĕrulŭ trecutŭ în primulŭ articulŭ colóna 1 rêndulŭ 20 de josŭ în susŭ în locŭ de sciinţă cameleonică este de a se cetí: sucitură cameleonică, ér colóna 2-a susŭ rêndulŭ 2 şi 3 este a se ceti: luarea unorŭ mĕsurĭ reacţionare, ca cele...

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 12 Septemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.35	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	92.25	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.70
Rentă de hârtiă 5%	88.80	Imprumutulŭ cu premiu ung.	114 10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.50	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	115 80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	95.50	Renta de hărtiă austriacă	80.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	—.—	Renta de arg. austr.	81.45
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.10	Renta de aurŭ austr.	105.05
Bonurĭ rurale ungare	100.75	Losurile din 1860	134 50
Bonurĭ cu cl. de sorgre	100.50	Acţiunile băncei austro-ungare	849.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.—	Act. băncei de creditŭ ung.	297.45
Bonurĭ cu cl. de sortare	100. -	Act. băncei de creditŭ austr.	298.50
Bonurĭ rurale transilvane	100 50	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.76
		Napoleon-d'orĭ	$9.69\frac{1}{2}$
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.65
		Londra 10 Livres sterlinge	121.65

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 29 Augustŭ st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	93	$93\frac{1}{2}$
Renta rom. amort. (5%)	$92\frac{1}{2}$	$93\frac{3}{4}$
» convert. (6%)	$96\frac{1}{2}$	97
Împr. oraş. Buc. (20 l.)	$32\frac{1}{4}$	33
Credit fonc. rural (7%)	$101\frac{1}{2}$	101
» „ „ (5%)	$90\frac{1}{4}$	91·—
» » urban (7%)	101	$101\frac{1}{2}$
» » » (6%)	$97\frac{1}{2}$	$97\frac{3}{4}$
» » » (5%)	$86\frac{1}{2}$	87
Banca naţională a României	1400	1410
Ac. de asig. Dacia-Rom.	360.	363
« » » Naţională	240	243
Aurŭ	6·25.%	5·75
Bancnote austriace contra aurŭ	2.07.	2.09

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 13 Septemvre st. n. 1884.

	Cump.	Vend.
Bancnote românescĭ	9.06	9.08
Argint românesc	9.—	9.05
Napoleon-d'orĭ	9.63	9.66
Lire turcescĭ	10.90	10.94
Imperialĭ	9.87	9.90
Galbenĭ	5.65	5.70
Scrisurile fonc. »Albina«	100.50	101.50
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Societatea comercială română — Bassarabianu Calfoglu & Comp.

BULETINŬ

BRĂILA 30 AUGUSTŬ 1884.

Vêndătorŭ	Cumpĕrătorŭ	Felulŭ	Kilo	Libre	Preţulŭ		Notiţe
P. Curri	Millas & fiu	Grâu	400	$56\frac{3}{4}$	60	—	magasie cu hârtie
N. P. Politis & C-ie	Christoforato	„	340	59—	64	75	Caic Cab.
d-to	d-to	„	270	$58\frac{1}{2}$	63	50	»
Louis Dreyfus & C-ie	Peirano fils & C-ie	Secară	500	56—	58	—	»
Cambano	d-to	„	120	$54\frac{1}{2}$	54	50	Magasie

ABONAMENTE LA „GAZETA TRANSILVANIEI.“

se potŭ face de la **1** şi **15** a fie-cărei lunĭ.

Pentru Austro-Ungaria pe anŭ . , . 12 fl. v. a.
„ „ „ 1/2 „ . . . 6 „ „
„ „ „ 1/4 „ . . . 3 „ „
Se acórdă abonamente şi lunare cu . . 1 „ „
Pentru România şi străinătate pe anŭ . 36 francĭ
„ „ „ „ 1/2 „ . 18 „
„ „ „ „ 1/4 „ . 9 „

Celŭ mai uşorŭ mijlocŭ de abonare este prin mandatŭ postalŭ. Abonamentele se plătescŭ înainte.

Rugămŭ pe domnii abonaţĭ sĕ binevoiéscă a ne da lămuritŭ adresa, ca trimiterea ḑiarului sĕ nu sufere nicĭ cea mai mică întârḑiere.

Administraţiunea.

Am onóre a face prin acésta cunoscutŭ pl. t. publicului, că subscrisulŭ am luatŭ asupra mea în Braşovŭ şi împrejmuire

Representaţiunea principală

a

„AZIENDEI“

societăţilorŭ de asigurare austro-francese în contra elementelorŭ şi nenorocirilorŭ şi asigurărĭ pe viéţă şi pe rente, şi promitŭ că voiu face asigurărĭ în contra elementelorŭ şi pe viaţă cu premiele cele mai eftine şi în condiţiunile cele mai culante.

KARL HALMEN,
biuroulŭ agenturei principale »Tĕrgulŭ Boilorŭ« Nr. 329.

Pentru **cancelaria advocaţială** a subscrisului se caută unŭ *advocatŭ séu candidatŭ de advocatŭ* pe lângă condiţiunĭ favorabile. Doritorii de a fi aplicaţĭ, sunt rugaţĭ a se adresá la subscrisulŭ celŭ multŭ până la 24 Septembre 1884, st. nou, avêndŭ a'şĭ hotărí şi condiţiunile dorite.

PETRU TRUŢA.
advocatŭ în Baia-de-Crişŭ.

1—3

APELU URGENTU
cătră toţĭ locuitorii Austro-Ungariei.

Fiindŭ silitŭ a părăsi comerciulŭ meu, pe care îlŭ esercitŭ de mai mulţĭ anĭ, pentru a deşertá localulŭ la finele lunei viitóre, vêndŭ tótă marfa din depositulŭ meu, numai cu preţulŭ despăgubirei materialului primitivŭ.

Marfa este de cea mai fină, grea şi bună calitate, şi spre dovada solidităţii sale, orĭ ce marfă care nu convine cumpĕrătorului se primesce înapoi şi se schimbă după plăcere, încâtŭ orĭ ce comandă se face fără risicŭ.

Cămăşĭ de dame din celŭ mai bunŭ Chiffon englezŭ şi cu broderii veritabile helveţiane, o adevĕrată broderiă de artă, bucata cu 1 fl. 50 cr., duzina fl: 16.50.

Corsete de nópte pentru dame de aceeaşĭ calitate, fórte lungĭ şi în tótă lungimea cu broderii helveţiane, fórte elegante, o podóbă pentru fiĕ-care damă 1 fl. 50 cr. duzina 16 fl. 50 cr.

Aceleaşĭ, din barchentulŭ celŭ mai finŭ şi greu fórte fórte lungĭ, brodate în tótă lungimea lorŭ, bucata fl. 1.60.

Fuste din cea mai fină pênză, gătite cu bordurĭ fine de colóre veritabilă şi cu volants, fórte finŭ, cualitatea ântâiu, bucata 1 fl. 40 cr., duzina 15 fl. 50 cr.

Cămăşĭ pentru domnĭ, din celŭ mai finŭ Chiffon englezŭ cu peptŭ înpătratŭ, largĭ la gâtŭ după trebuinţă 1 fl. 50 cr., duzina 16 fl. 50 cr. Totŭ acele din celŭ mai finŭ Chiffon Schroll finŭ adjustatŭ à la France 1 fl. 70 cr., duzina 18 fl. 80 cr., bucata 2 fl., duzina fl. 22.50.

Garniture pentru masă cu desinŭ în florĭ, constândŭ din o faţă de masă şi 12 şervete numai 2 fl. 85 cr. Totŭ acele lucrate în manieră francesă, fórte finŭ cu ciucurĭ, pentru 12 persóne, garnitura 3 fl. 45 cr. Acele din damastŭ finŭ, cu desinŭ de florĭ, constândŭ din o faţă de masă pentru 12 persóne şi 12 şervete fine, garnitura 5 fl. 60 cr.

Ştergare turcescĭ tivite şi împachetate cu bucata, bordurĭ roşii şi ciucurĭ lungĭ, cu puişorĭ lucraţĭ finŭ şi luxosŭ, duzina 3 fl. 75 cr.

Marame (tulpane) marĭ pentru dame din lâna cea mai fină de Cerlinŭ, cu ciucurĭ lungĭ, în colorile cele mai alese şi frumóse moderne ca: scoţiana, turcésca, sură, vênătă, albastră, négră, roşiă, brună, pestriţă etc. etc., 1 fl. 20 cr., duzina fl. 13.

Plaids de călĕtorie fórte marĭ şi gróse, făcute de pănura cea mai grea şi cea mai bună după mustre elegante angleze ca: surŭ, negriu, amestecatŭ, cu ciucurĭ grei şi groşĭ; aceste Plaidurĭ se potŭ întrebuinţa în lungimea şi lăţimea lorŭ ca îmbrăcăminte, ca plapomă de călĕtoriă, plapomă de patŭ şi Shawl de dame, dar şi după o întrebuinţare de 20 de anĭ se mai potŭ face din acele doue îmbrăcăminte elegante; se potŭ cruţa de totŭ prin aceste pardesiurĭ, mantele de plóe şi paletonurĭ, cualitatea I. numai 5 fl. 50 cr., cuatitatea II. numai 4 fl. 50 cr. bucata.

Pânză de casă 30 coţĭ întregĭ, celŭ mai bunŭ şi celŭ mai greu fabricatŭ pentru folosulŭ casei 5/4 largŭ 7 fl. 50 cr., 4/4 largŭ 5 fl. 50 cr., bucata 7 fl. 50 cr. Preţurile bumbacului se urcă repede, pânza va costá în timpŭ scurtŭ preţu duplu; o comandă grabnică se recomanbă adecă la fie-cine.

Batiste din cea mai grea mătasă din Lyon, fiĕ-care cusută în alte colorĭ, duzina 3 fl. 50 cr.

Ciorapĭ finich de mătasă în cele mai frumóse culorĭ, vergate cu roşiu, vênătŭ, violetŭ, rosa, cafeniu şi chamois lungĭ până peste genunchĭ 3 părechĭ 1 fl. 15 cr.

Garniturĭ Gobelin, costândŭ din doue fine acopereminte de patŭ şi unulŭ pentru masă, (cu ciucurĭ de catifea) în colorĭ, lucrate fórte frumosŭ, costă o garnitură adecă tóte trei bucăţile la olaltă 7 fl. 50 cr.

Lepedee (cearşafurĭ) fără cusătură de o pânză bună şi grea, acomodate pentru celŭ mai mare patŭ 8/4 largŭ 1 fl. 35 cr., duzina 15 fl.

Certine de lute celŭ mai finŭ şi celŭ mai bunŭ fabricatŭ, cualitatea grea, închisŭ sĕu deschisŭ în mustre persice, turcescĭ, şi indiene cu ciucurĭ mulţĭ şi lungĭ, lungimea 3 metri şi 30 centimetri, o feréstră, adecă părechea I. cualitate fl. 5, II. cualitate 4 fl. 25 cr.

Cheviot stofe diagonale pentru Domnĭ pentru sesonulŭ tómnei şi iernei, ţesute de lână veritabilă de óie, în cele mai nouĕ şi netede culorĭ, netede şi tărcate, calitatea primă, sare cafenii, vînete, măslinii şi negre. O garnitură complectă pentru orĭ cine numai 6 fl. Mostre nu se potŭ trămite de locŭ.

Cámpărătorii de marfă în valóre de celŭ puţinŭ 15 fl. primescŭ ca remuneraţiune, adecă **gratis** unŭ inelŭ veritabilŭ de aurŭ 6 carate, ornatŭ cu turchise şi mărgăritare gravatŭ frumosŭ şi fórte elegantŭ.

Comandele, cari se efectuescŭ numai dupŭ trămiterea sumei datorite séu cu rembursŭ (Postnachnahme) sunt a se face la WAARENHAUS

J. H. Rabinovicz,
WIEN II. Schiffamtsgasse 20.

Tipografia Alexi Braşovŭ.